

Výroční zpráva
Univerzitního archivu Mendelovy univerzity v Brně
za rok 2017

Brno, 26. 02. 2018
Vypracovala: PhDr. Alena Mikovcová
Rektorát MENDELU, Kancelář rektora

a) Všeobecné informace

Dne 6. 2. 2012 byla Univerzitnímu archivu Mendelovy univerzity v Brně Ministerstvem vnitra ČR udělena akreditace pro výkon působnosti veřejného specializovaného archivu. Jeho zřizovatelem je Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1, 613 00 Brno (ve zkratce MENDELU).

Univerzitní archiv není samostatným celouniverzitním pracovištěm ani samostatnou organizační součástí rektorátu univerzity. Je začleněn do rektorátního pracoviště Kancelář rektora (do 1. 2. 2018 Kancléřství).

Prostorová kapacita archivního depozitáře činí 428, 3 m². Tato je již nedostatečná, a tak archiv již nemůže přebírat objemné celky archivních souborů.

Univerzitní archiv provozuje svoji webovou stránku <http://archiv.mendelu.cz/>.

b) Personální podmínky univerzitního archivu

Personálně je archiv obsazen dvěma pracovníci s vysokoškolským vzděláním v příslušném oboru (PhDr. Alena Mikovcová, Mgr. Silvie Hanáková). Jako zástup za mateřskou dovolenou Mgr. Hanákové působí v archivu Mgr. Martina Tápálová, jejíž pracovní poměr končí 21. 4. 2018. Po akreditaci v roce 2012 byla jmenována PhDr. Alena Mikovcová vedoucí archivu s blíže nespecifikovanými pravomocemi.

Personál archivu je podřízen vedoucí Kanceláře rektora.

c) Celkové množství uložených archiválií

Počet fondů a sbírek: 148

Počet hlavních evidenčních jednotek: 108 442

Počet běžných metrů (bm) celkem: 2 170,61

Digitální velikost (kB): 23038121

d) Výběr, zpracování a využívání archiválií

Výběr archiválií

V roce 2017 bylo vyřízeno v rámci výběru archiválií ve skartačním řízení 18 skartačních návrhů, ke kterým byly vydány skartační protokoly. Bylo zahájeno 9 dalších skartačních řízení, která dosud nebyla ukončena protokoly o výběru archiválií ve skartačním řízení. Archiválie již byly převzaty do archivu.

Skartační řízení proběhla na pracovištích rektorátu: v Oddělení účelových zařízení vzhledem k personální výměně referenta celkem třikrát, jeden skartační návrh byl vyřízen pro centrální podatelnu na pracovišti KANcléřství. Skartační řízení dvou skartačních návrhů Oddělení personálního a sociálního nebylo ještě ukončeno.

Výběr archiválií ve skartačním řízení byl ve třech etapách uskutečněn na celouniverzitních pracovištích: na Ústavu vědecko-pedagogických služeb. Byly vydány dva skartační protokoly pro ústřední knihovnu a jeden protokol pro Audiovizuální centrum. Skartační protokoly byly vydány dvěma ústavům Agronomické fakulty: Ústavu pěstování, šlechtění rostlin a rostlinolékařství a

Ústavu chemie a biochemie. V souvislosti s rekonstrukcí prostor děkanátu fakulty byly podány celkem tři návrhy, ke kterým byly vydány skartační protokoly a dvě skartační řízení nejsou ukončena. Dále vyřazovala dokumenty Lesnická a dřevařská fakulta. Byla ukončena první etapa skartace na děkanátu a vydán skartační protokol. Skartační protokoly pro Ústav hospodářské úpravy lesa a aplikované geoinformatiky a pro Ústav lesnické botaniky, dendrologie a geobiocenologie zůstaly nevyřízeny. Skartační řízení bylo rovněž provedeno na Provozně ekonomické fakultě. Byly vydány dva skartační protokoly pro děkanát, dále pro Ústav managementu a Ústav účetnictví a daní. Další skartační návrhy na vyřazení dokumentů včetně archiválií ze studijního oddělení děkanátu a Ústavu financí nebyly dosud vypořádány. Skartační řízení proběhlo rovněž na Institutu celoživotního vzdělávání, pro který byly vypracovány dva skartační protokoly.

Příčinou nedokončených skartačních řízení byla časová tíseň, do které se archiv dostal preferencí jiných prioritních úkolů (viz níže).

V průběhu roku archiv provedl rovněž výběry archiválií mimo skartační řízení. Další část své písemné pozůstalosti archivu darovali: doc. Ing. Blahomil Grunda CSc., prof. Ing. Vladimír Tesař, CSc. a PhDr. Kristina Marešová, CSc. Dále byly předány bývalými zaměstnanci univerzity jednotliviny do osobních archivních fondů prof. Dr. Ing. B. Doležala, DrSc., dr.h.c., prof. Ing. Josefa Konšela, dr.h.c.. Nově získal archiv darem archiválie Ing. Antonína Macha, prof. Dr. Ing. A. Tichého a dodatky k archivní sbírce Studentské časopisy.

Evidence archiválií

Přírůstky

Archiv průběžně aktualizoval základní evidenci Národního archivního dědictví (NAD), kterou uchovává jak v listinné formě, tak v bázi dat (PEvA). V roce 2017 bylo evidováno 31 přírůstků archiválií v listinné formě (vnějších změn) z let (1831) 1921-2013, a digitálních archiválií z let 2014-2016. Nově bylo evidováno 1 205 evidenčních jednotek listinné povahy a 22 942 digitálních archivních jednotek (DAJ). Celkově příjem archiválií představuje: 136 úředních knih a rukopisů, 90 kartonů, 2 fascikly a 301 balíků spisového materiálu, 8 typářů razítek, 98 listů map a plánů, 78 technických výkresů, 5 kreseb, 428 fotografií, 28 tisků od roku 1800, 17 pohlednic, 8 plakátů, 4 jiné a 4 předměty faleristické povahy. Za rok 2017 činily přírůstky 45, 45 bm archiválií. Většinou se jednalo o přírůstky k již existujícím archivním fondům; nově byly založeny dva osobní fondy: Tichý Alois, prof. Dr., Ing., a Mach Antonín, Ing.

Zpracování

K 31. 12. 2017 má univerzitní archiv ve své péči celkem 2 170,61 bm. Z celkové metráže zůstává nezpracováno 1 112, 41 bm (51,24%), zpracováno je 1 058,20 bm (48, 75%), z toho inventarizováno 14, 04 bm (0,64 %). Vyhotoveno bylo dosud 109 archivních pomůcek. Veřejně přístupných bylo 13 fondů (8,78 %), částečně přístupno bylo 51 fondů (34,45%) a nepřístupných zůstává 84 fondů (56,75%).

Využívání archiválií

Žadatelům byly vystaveny náhradní doklady (duplikáty diplomů, vysvědčení, a dodatků k diplomu), potvrzení o studiu, výpisy zkoušek, opisy učebních plánů sylabů a dalších charakteristik předmětů, ověření vzdělání a potvrzení o nabytí

vysokoškolských titulů. Do konce roku 2017 bylo vyhotoveno 96 dokumentů správní agendy.

V univerzitním archivu bylo uskutečněno 40 badatelských návštěv; archiv navštívilo 37 badatelů, kterým bylo předloženo 575 dokumentů. Badatelé si zhotovili celkem 1137 digitálních fotografií kopií. K rešeršním a badatelským účelům bylo využito 809 evidenčních jednotek archiválií.

Univerzitní archiv vypracoval 48 rešerší a žadatelům poskytl 40 souborů digitalizátů a 69 kopií dokumentů. Z nich obsahově a časově nejnáročnější byly rešerše zaměřené na dějiny ústavu půdoznalství, mikrobiologie a výživy rostlin (institucionální vývoj, personální obsazení a vědecko-výzkumné zaměření), vyhledání pramenů a zpracování přehledů o studiu češtiny ve školicím středisku na jihlavském oddělení VŠZ v Brně a ve Středisku pro jazykovou přípravu vietnamských občanů v objektu VŠZ ve Vizovicích. Pro obnovu Památníku stromů na ŠLP Křtiny byly dohledány originální autorské náčrty kreseb a textů zhotovené prof. Dr. Ing. Josefem Opletalem. Archiv provedl rešerše zaměřené na dohledání údajů k životu a dílu významných osobností univerzity. Studentům i zaměstnancům MENDELU, badatelům jiných vysokých škol, pracovníkům vědeckých institucí, novinářům a dalším zájemcům byly vyhledány a předloženy dokumenty k předmětům jejich zájmu.

e) Stav zachování archiválií

Univerzitní archiv nespravuje žádnou archivní kulturní památku ani národní kulturní památku.

Celkový stav úplnosti archivních fondů a sbírek (archivních souborů) je následující: 7 souborů je úplných (4, 72%), 47 souborů je mezerovitých (31,75%), 90 souborů je torzovitých (60,81%) a stav 4 souborů zůstává nezjištěn z důvodu jejich nezpracovanosti (2,70 %).

K 31. 12. 2017 byla provedena kontrola fyzického stavu archiválií. Univerzitní archiv spravuje 41 fondů archiválií nepoškozených (27,70%) a 107 archivních souborů poškozených (72, 29%).

Konkrétní stav zahrnuje charakter poškození:

- 1 – křehký lámavý vykazuje 31 fondů v rozsahu 712, 79 bm (19, 14%),
- 2 – trhliny, přelomení vykazuje 80 fondů v rozsahu 1240, 61 bm (23, 59%),
- 3 – poškozený plísněmi vykazuje 13 fondů v rozsahu 1 492, 45 bm (3, 38%),
- 4 – poškozený hmyzem vykazuje 5 fondů v rozsahu 396,37 bm (1, 47%),
- 5 – poškozený hlodavci vykazují 2 fondy v rozsahu 365, 18 bm (0,59%),
- 6 – poškozený ohněm vykazuje 0 bm (0,00%),
- 7 – poškozený teplem vykazuje 22 fondů o rozsahu 991, 58 bm (6, 48%),
- 8 – poškozený vodou vykazuje 19 fondů o rozsahu 494, 19 bm (5,60%),
- 9 – poškozený rzí vykazuje 21 fondů o rozsahu 1 018,67 bm (6, 19%),
- 10 – poškozený vlivem elektromagnetického pole vykazuje 0 bm (0.00%),
- 11 – poškozený prachem vykazuje 103 fondů v rozsahu 2 096, 36 bm (30, 38%),
- 12 – poškozený světlem vykazuje 39 fondů 1848,09 bm (11,50%),
- 99 – charakter poškození jiné vykazují 4 fondy o rozsahu 802, 72 bm (1,17%).

f) Mimořádné úkoly nařízené Odborem Archivní správy MV ČR (OAS MV ČR)
Na základě Metodického pokynu OAS MV ČR z 25. 7. 2017 univerzitní archiv zahájil úpravu záznamů v evidenci původců Národního archivního dědictví do podoby archivních autoritních záznamů dle mezinárodního standardu ISAAR (CPF).

g) Koncepční a metodická pomoc, předarchivní péče
S ohledem na nevyhovující stav elektronické spisové služby na MENDELU nařídil kancléř univerzity univerzitnímu archivu součinnost v pracovní skupině připravující zadávací dokumentaci veřejné zakázky na elektronický systém spisové služby (eSSS). Archiv celý rok průběžně zpracovával koncepční a analytické materiály pro funkční požadavky eSSS dle aktuálních legislativních změn.

V souvislosti s prováděním správní agendy byly vzneseny připomínky k podobě a právní platnosti dokumentů generovaných z UIS. Pedagogickému oddělení rektorátu byly předloženy konkrétní návrhy k řešení (úložiště dokumentů, formuláře, duplikáty diplomů, evidenční listy, závěrečné práce).

Archiv poskytl své konzultační služby děkanátu agronomické fakulty při přípravách publikace k 100. výročí zřízení fakulty.

Všem skartujícím pracovištím i jednotlivcům byla poskytnuta ze strany Univerzitního archivu koncepční a metodická pomoc.

e) Konzervace a restaurování archiválií
Univerzitní archiv nemá vlastní konzervátorskou dílnu.

f) Studentské praxe, odborné stáže a exkurze
Studenti Obchodní akademie, Střední odborné školy knihovnické a Vyšší odborné školy knihovnické v Brně absolvovali 9. 2. 2017 v univerzitním archivu exkurzi spojenou s výstavkou archiválií.

g) Konference, semináře, prezentace, propagace
Obě pracovnice se podílely na účasti v odborném semináři „Národní digitální archiv- příležitost nebo hrozba pro specializované archivy“, který 6. 3. 2017 uspořádal Národní archiv v Praze. Ve dnech 25. 4. – 27. 4. 2017 se zúčastnily 17. celostátní archivní konference v Liberci na téma „Aktuální otázky českého archivnictví“, „Německá okupační správa v letech 1938-1945“, tradičně pořádané Českou archivní společností, z.s. a Českou informační společností, z.s.

Dne 5. 9. 2017 archivářky absolvovaly v Brně vzdělávací seminář pořádaný Asociací pracovníků univerzit, z.s. „GDPR – obecné nařízení o ochraně osobních údajů v prostředí VŠ“.

PhDr. Alena Mikovcová přispěla do časopisu „AgroRozhled- newsletter agronomické fakulty“ a do univerzitního časopisu Mendel Green.